

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Enfermería clínica III	Código	661G01017	
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Terceiro	Obrigatoria	9
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Pita Vizoso, Rosa Mª	Correo electrónico	rosa.pita.vizoso@udc.es	
Profesorado	Pita Vizoso, Rosa Mª	Correo electrónico	rosa.pita.vizoso@udc.es	
Web				
Descrición xeral	EL propósito de esta materia es capacitar al estudiante para identificar as alteracións de saúde nas persoas adultas, as súas consecuencias a nivel persoal, familiar e comunitario; planificar e avaliar os cuidados de enfermaría, adaptándoos ao ámbito de actuación profesional, sendo o obxectivo dos cuidados conseguir o maior grao de independencia das persoas.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A15	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
A34	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas distintas fases.
A35	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
A36	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación.
A37	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
A38	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
A39	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudio.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Identificar as alteracións de saúde da persoa adulta: factores que inflúen, mecanismos fisiopatolóxicos, manifestacións, os métodos diagnósticos e tratamentos médicos e cirúrxicos específicos.	A34	B1 B3 B4 B6 B9	C1 C3 C11
Identificar as necesidades de coidado en persoas adultas con problemas de saúde, e os derivados de tratamentos, probas diagnósticas e procedementos terapéuticos.	A34 A35	B1 B3 B4 B5 B6 B7 B9 B15 B16	C1 C3 C6 C11
Identificar os diagnósticos de enfermaría e complicacións potenciais en persoas adultas problemas de saúde o os derivados de tratamentos, probas diagnósticas y procedementos terapéuticos.	A34 A35 A36	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B19 B24	C1 C3 C6 C8 C11

Planificar cuidados de enfermaría en persoas adultas con problemas de saúde e os derivados de tratamentos, probas diagnósticas e procedementos terapéuticos.	A34	B1	C1
	A35	B2	C3
	A36	B3	C6
	A37	B4	C7
	A38	B5	C8
	A39	B6	C10
		B7	C12
		B8	
		B9	
		B11	
		B12	
		B13	
		B14	
		B15	
		B16	
	B19		
	B21		
	B24		
Identificar os procesos patolóxicos que desencadenan riscos vitais.	A15	B1	C1
	A34	B2	C3
	A35	B3	C11
		B4	
		B8	
		B9	
	B19		
Identificar as necesidades de cuidados das persoas adultas en situación crítica e as súas familias e planificar cuidados de enfermaría para as persoas adultas en situación crítica e as familias.	A15	B1	C1
	A34	B2	C3
	A35	B3	C4
	A36	B4	C6
	A37	B5	C7
	A38	B6	C8
	A39	B7	C10
		B12	C12
		B13	
		B14	
		B16	
	B21		

Contidos

Temas

Subtemas

<p>UNIDADE DIDÁCTICA I: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS NEUROLÓXICAS</p>	<p>TEMA 1. Técnicas diagnósticas en Neuroloxía TEMA 2. Accidente cerebro-vascular agudo (ACVA) TEMA 3. Síndrome menínxeo / Meninxite TEMA 4. Epilepsias TEMA 5. Esclerose múltiple TEMA 6. Enfermidade de Párkinson TEMA 7. Trastornos da transmisión neuromuscular. Miastenia gravis TEMA 8. Neuropatías periféricas TEMA 9. Tumores cerebrais TEMA 10. Enfermidades da medula espiñal. Hernia de disco TEMA 11. Valoración de enfermaría a persoas con alteraciós neurolóxicas. Problemas / diagnósticos de enfermaría máis frecuentes en doentes con alteraciós neurolóxicas. Actividades específicas.</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA II: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS HEMATOLÓXICAS</p>	<p>TEMA 1. Xeneralidades TEMA 2. Métodos diagnósticos TEMA 3. Valoración de enfermaría a persoas con alteraciós hematolóxicas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas. TEMA 4. Anemias TEMA 5. Policitemias TEMA 6. Leucemias TEMA 7. Linfomas TEMA 8. Neoplasia de células plasmáticas TEMA 9. Aplasia medular TEMA 10. Trastornos da hemostasia</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA III: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS CARDÍACAS</p>	<p>TEMA 1. Insuficiencia coronaria TEMA 2. Insuficiencia cardíaca. TEMA 3. Endocardite infecciosa TEMA 4. Enfermidades do pericardio TEMA 5. Tromboembolismo pulmonar. TEMA 6. Valoración de enfermaría a persoas con alteraciós cardíacas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas.</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA IV: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS DA RESPOSTA INMUNOLÓXICA</p>	<p>TEMA 1. Xeneralidades TEMA 2. Hipersensibilidade TEMA 3. Autoinmunidade e enfermidades autoinmunes TEMA 4. Síndrome de inmunodeficiencia adquirida. Infección VIH/ SIDA TEMA 5. Transplantes TEMA 6. Enfermidades con base inmunolóxica TEMA 7. Valoración de enfermaría a persoas con alteraciós da resposta inmune. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas.</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA V: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS DE PEL</p>	<p>TEMA 1. Lesiós elementais da pel TEMA 2. Coidado de enfermaría a persoas con problemas dermatolóxicos TEMA 4. Dermatite TEMA 5. Procesos infecciosos TEMA 6. Procesos inflamatorios TEMA 7. Tumores cutáneos</p>

<p>UNIDADE DIDÁCTICA VI: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS VISUAIS</p>	<p>TEMA 1. Métodos diagnósticos TEMA 2. Principais alteracións da córnea TEMA 3. Principais alteracións da úvea TEMA 4. Principais alteracións do cristalino TEMA 5. Principais alteracións da cámara anterior do ollo TEMA 6. Principais alteracións da retina TEMA 7. Principais alteracións das pálpebras TEMA 8. Principais alteracións da conxuntiva TEMA 9. Principais alteracións do aparato lacrimal TEMA 10. Trastornos de refracción TEMA 11. Estrabismo TEMA 12. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións visuais. .Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas.</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA VII: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ALTERACIÓNS AUDITIVAS.</p>	<p>TEMA 1. Problemas de audición TEMA 2. Trastornos de oído externo TEMA 3. Trastornos do oído medio TEMA 4. Trastornos do oído interno TEMA 6. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións auditivas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas.</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA VIII: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PERSOAS CON INTOXICACIÓNS.</p>	<p>TEMA 1: Intoxicacións TEMA 2. Atención de enfermaría a persoas intoxicadas.</p>
<p>UNIDADE DIDÁCTICA IX: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PERSOAS EN ESTADO CRÍTICO.</p>	<p>TEMA 1. Unidades especiais de hospitalización TEMA 2. Valoración e problemas de enfermaría frecuentes en persoas en situación crítica e as súas familias. TEMA 3. O doente politraumatizado TEMA 4. Traumatismo craneoencefálico TEMA 5. Trastornos da conciencia. Comas TEMA 6. Shock TEMA 7. Insuficiencia respiratoria aguda TEMA 8. Trastornos do ritmo cardíaco TEMA 9. Atención de enfermaría a doentes con parada cardiorespiratoria</p>

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B5 B7 B8 B12 B14 B15 B16 B19 B24 C4 C7 C10 C11	26	26	52
Lecturas	A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B4 B11 B21 C6 C7 C8 C11	0	10	10

Traballos tutelados	A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B21 B24 C1 C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12	4	24	28
Proba mixta	A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B2 B3 B8 B12 B13 B15 B16 C1 C11 C12	6	35	41
Prácticas de laboratorio	A15	1	5	6
Estudo de casos	A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B21 B24 C1 C3 C6 C7 C10 C11 C12	34	51	85
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Lecturas	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela da profesora e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.
Proba mixta	Integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas referidas aos contidos desenvoltos a través das distintas metodoloxías durante o curso, . En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Nas preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Prácticas de laboratorio	Actividade na que o estudante a través da realización de actividades prácticas adquire destreza na realización de técnicas e procedementos de enfermaría. A asistencia é obrigatoria.
Estudo de casos	Actividade na que sitúase os estudantes ante un caso (situación real da actividade profesional) e deben ser capaces de analizar os feitos (habitualmente en grupo) para comprender a situación ou desenvolver as accións para resolver o problema.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Estudo de casos Traballos tutelados Proba mixta	<p>A atención personalizado relacionada coa proba mixta ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.</p> <p>A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados e o estudo de casos ten como finalidade orientar os estudantes no desenvolvemento das actividades relativas a estas metodoloxías. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.</p>
---	--

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B21 B24 C1 C3 C6 C7 C10 C11 C12	<p>Valorase a capacidade para relacionar o coñecemento xeral con problemas concretos , a capacidade de análise e comprensión da situación, así como a idoneidade das solucións formuladas.</p> <p>Cando a asistencia aos estudos de casos sexa obrigatoria valorarase a capacidade de interacción dentro do grupo e as aportacións durante o proceso de reflexión colexiada.</p>	15
Traballos tutelados	A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B21 B24 C1 C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12	<p>A realización dos traballos tutelados será obrigatoria e de carácter grupal. A avaliación dos traballos inclúe o desenvolvemento do traballo cooperativo e a valoración de competencias específicas e transversais. Farse tendo en conta, fundamentalmente, o razoamento diagnóstico e terapéutico: selección de datos recollidos na valoración , identificación de problemas (DdE e CP) e establecemento de prioridades, e selección de resultados e intervencións de enfermaría (NOC, NIC). Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. Suporá o 15% da cualificación final.</p>	15
Proba mixta	A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B2 B3 B8 B12 B13 B15 B16 C1 C11 C12	<p>Realizaranse unha proba escrita coincidindo coa data oficial do exame da materia ao finalizar o curso. As probas constarán de preguntas curtas, tipo test e casos clínicos, relacionadas con contidos teóricos, lecturas, estudo de casos e traballos tutelados</p> <p>Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. Esta proba suporá o 70 % da cualificación final.</p>	70
Prácticas de laboratorio	A15	<p>A asistencia ás prácticas de laboratorio é obrigatoria. A superación lograrase cando o estudante adquira as habilidades e destrezas necesarias no desenvolvemento dos procedementos e técnicas. A avaliación dos coñecementos inclúese nas preguntas da proba mixta.</p>	0

Observacións avaliación

A aplicación das porcentaxes na avaliación

final para a superación da materia quedará suxeita as seguintes condicións:

será necesario obter unha cualificación mínima de 5 na proba mixta e de 4,5 nos traballos tutelados e no estudo de casos.

2ª oportunidade : respectarase a nota das

partes superadas na 1ª oportunidade.

Estudantes cos metodoloxías non superadas: Proba

mixta 85% (inclúe preguntas relativas o desenvolvemento dos traballos

tutelados).Estudo de 15% (deberá presentalos o día da proba mixta)

Adianto de oportunidade: Proba mixta 100%

(inclúe preguntas relativas o desenvolvemento dos traballos tutelados do curso

anterior e de estudo de casos) Estudantes con matrícula parcial: Proba mixta

85% (inclúe preguntas relativas o desenvolvemento dos traballos

tutelados).Estudo de casos 15% (deberá presentalos o día acordado entre a

profesora e o/a estudante a o longo do curso académico).

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<p>? BARDAJÍ FANDOS T, NAVARRO GÓMEZ, M.V. Enfermería Médico-Quirúrgica: Necesidad de movimiento. 2ª ed. Barcelona: Masson; 2000. ? BULECHEK GLORIA M, BUTCHER HOWARD K, DOCHTERMAN JOANN;M,WAGNER;CHERYL M. Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC). (6ª ed).Barcelona: Elsevier; 2014. ? CHIPPS E., CLANIN N, CAMPBELL V. Serie Mosby de Enfermería Clínica: Trastornos neurológicos. Barcelona: Mosby / Doyma Libros; 1995. ? FARRERAS / ROZMAN. Medicina Interna. (2 vol.) (12 ed.). Barcelona: Elsevier; 2012. ? HARRISON. Principios de Medicina Interna (2 vol.) (18 ed.). Mexico DF.: McGraw-Hill Interamericana; 2012. ? LEWIS SM, HEITKEMPER MM, DIRKSEN SR. Enfermería Medicoquirúrgica. Valoración y Cuidados de Problemas Clínicos (2 vol.).Madrid: Elsevier-Mosby; 2004. ? LINDA S. WILLIAMS. PAULA D. HOPPER. Enfermería Medico- quirúrgica. (3ªed.). Mexico DF.: McGraw-Hill Interamericana; 2009. ? LUIS RODRIGO MT.Diagnósticos Enfermeros. Revisión y guía práctica. Barcelona: Elsevier; 2013. ? MOORHEAD S, JOHNSON M, MERIDEAN LM, SWANSON E.Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC) (5ª ed). Barcelona: Elsevier;2014. ? NANDA Internacional. Diagnósticos Enfermeros: Definiciones y Clasificación: 2015-2017. Madrid: Elsevier; 2015. ? NANDA Internacional. Razonamiento crítico para alcanzar resultados de salud positivos. Barcelona: Elsevier; 2011. ? NAVARRO GÓMEZM.V, NOVEL MARTÍ, G.Enfermería Médico-Quirúrgica: Necesidad de Comunicación y seguridad. Barcelona: Masson; 2005. ? Netter. Cardiología. Barcelona: Masson; 2006. ? PÍRIZ CAMPOS R, DE LA FUENTE RAMOSM. Enfermería Médico-Quirúrgica. (3 vol.)Madrid: Difusión Avances en Enfermería; 2001 ? Planes de Cuidados. Complejo Hospitalario Universitario Juan Canalejo. A Coruña, 2002. ? SMELTZER SC, BARE BG, HINKLE JL. , BRUNNER Y SUDDARTH. Enfermería Médico-Quirúrgica (2 vol.). Barcelona: Elsevier; 2013. ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A PERSOAS EN ESTADO CRÍTICO. ? J.M. WILLIAMS . Decisiones en Enfermería de Cuidados Críticos. Barcelona: Doyma; 1992 ? LINDNER U, DUBIN D. Introducción a la electrocardiografía: Método autodidacta de interpretación de ECG. Barcelona: Masson; 2005. ? N. PERALES RODRIGUEZ DE VIGURI, N. LESMES SERRANO, C. TORMO CALANDÍN. Guía de resucitación cardiopulmonar básica y desfibrilación semiautomática. 5º ed. Barcelona: Masson; 2006. ? N. PERALES RODRIGUEZ DE VIGURI, J. LÓPEZ MESSA, M. RUANO MARCO. Manual de soporte vital avanzado. 4ª ed. Barcelona: Elsevier Masson; 2007. ? Soporte vital avanzado. Guía ERC. Edición 2016. European Resuscitation. Council. ? PAMELA STISON HIDD, KATHLEEN DORMAN WAGNER. Enfermería clínica avanzada: atención a pacientes agudos. Madrid: Síntesis; 1997 ? RICHARD DEAN SENKINS, STEPHAN JOHIN. ECG en ejemplos (2ª ed). Madrid: Elsevier; 2006 ? ROBRET J. HUSZAR. Arritmias. Principios, interpretación y tratamiento. Madrid: Harcourt; 2002 ? URDEN, STACY. Cuidados Intensivos en Enfermería. Madrid: Harcourt; 2001. En red: ? Sociedad Española de Medicina Intensiva, Crítica y Unidades Coronarias. ? http://www.semicyuc.org ? European Resuscitation Council ? http://www.erc.edu/new ? Fundación Pública Urgencias Sanitarias de Galicia ? http://061.sergas.es ? http://www.fisterra.com/ ? http://biblioteca.sergas.es Revistas: ? Enfermería clínica ? Metas de Enfermería ? Nursing ? Rol de enfermería ? Index de enfermería ? Enfermería intensiva.</p>
<p>Bibliografía complementaria</p>	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía/661G01001
Bioloxía/661G01002
Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/661G01004
Nutrición/661G01009
Farmacoloxía/661G01011
Situacións de risco para a saúde e Radioloxía/661G01013
Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016
Estancias Clínicas I/661G01025
Estancias Clínicas II/661G01026
Enfermaría Clínica I/661G01034
Enfermaría Clínica II/661G01035
Fisioloxía/661G01105
Fundamentos de Enfermaría/661G01107

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría Comunitaria II/661G01019
Enfermaría Xerontolóxica/661G01020
Xestión dos servizos da Enfermaría/661G01021

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas IV/661G01028
Estancias Clínicas V/661G01029
Practicum/661G01032

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías